

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

LÊ TRỌNG TUẤN

**PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG TỰ HỌC CHO HỌC SINH
CÁC TRƯỜNG DỰ BỊ ĐẠI HỌC DÂN TỘC**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2016

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

LÊ TRỌNG TUẤN

**PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG TỰ HỌC CHO HỌC SINH
CÁC TRƯỜNG DỰ BỊ ĐẠI HỌC DÂN TỘC**

**Chuyên ngành: Lí luận và Lịch sử giáo dục
Mã số: 62 14 01 02**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. PHẠM HỒNG QUANG

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực và chưa ai công bố trong bất kì công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2016

Tác giả luận án

Lê Trọng Tuấn

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn tới Ban Giám hiệu, Phòng sau Đại học, Giảng viên, Ban Chủ nhiệm Khoa Tâm lý Giáo dục Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và thực hiện đề tài.

Tôi xin cảm ơn Lãnh đạo Trường Dự bị Đại học Dân tộc Trung ương, lãnh đạo Trường Dự bị Đại học Dân tộc Trung ương Nha Trang, Trường Dự bị Đại học Dân tộc Sầm Sơn đã tạo mọi điều kiện thuận lợi để tôi hoàn thành công trình nghiên cứu.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất đến **PGS.TS. Phạm Hồng Quang** - Người đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ để tôi hoàn thành công trình nghiên cứu này.

Tôi cũng xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc đến gia đình, người thân, các bạn đồng nghiệp, những người luôn động viên, khuyến khích và giúp đỡ về mọi mặt để tôi có thể hoàn thành công việc nghiên cứu của mình.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2016

Tác giả luận án

Lê Trọng Tuấn

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, HÌNH.....	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Khách thể, đối tượng và phạm vi nghiên cứu	2
4. Giả thuyết khoa học	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
6. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu.....	3
7. Những đóng góp mới của luận án	5
8. Những luận điểm bảo vệ	6
9. Cấu trúc của luận án.....	7
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG TỰ HỌC	
CHO HỌC SINH CÁC TRƯỜNG DỰ BỊ ĐẠI HỌC DÂN TỘC.....	8
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu	8
1.1.1. Các nghiên cứu ở nước ngoài.....	8
1.1.2. Các nghiên cứu ở Việt Nam.....	12
1.2. Những khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài.....	17
1.2.1. Tự học	17
1.2.2. Kỹ năng tự học	19
1.2.3. Phát triển kỹ năng tự học	21
1.3. Lý luận về kỹ năng tự học và phát triển kỹ năng tự học.....	22
1.3.1. Vai trò kỹ năng tự học.....	22
1.3.2. Hệ thống kỹ năng tự học	24
1.3.3. Các giai đoạn hình thành và phát triển kỹ năng tự học của HS	27
1.3.4. Các mức độ phát triển kỹ năng tự học của HS.....	28

1.4. Phát triển kỹ năng tự học cho HS các trường Dự bị Đại học Dân tộc	29
1.4.1. Đặc điểm nhà trường và học sinh các trường DBĐHDT	29
1.4.2. Nội dung phát triển KNTH và các KNTH cần thiết cho HS DBĐHDT	32
1.4.3. Phát triển kỹ năng tự học cho HS các trường DBĐHDT theo các tiếp cận giáo dục hiện đại	34
1.4.4. Các con đường và hình thức phát triển KNTH cho HS các trường DBĐHDT	38
1.4.5. Các yếu tố ảnh hưởng tới sự phát triển KNTH cho HS trường DBĐHDT	40
Kết luận chương 1	46
Chương 2: THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG TỰ HỌC CHO HỌC SINH CÁC TRƯỜNG DỰ BỊ ĐẠI HỌC DÂN TỘC	47
2.1. Một số vấn đề chung về khảo sát thực trạng	47
2.1.1. Mục đích khảo sát	47
2.1.2. Nội dung khảo sát	47
2.1.3. Đối tượng khảo sát	47
2.1.4. Phương pháp khảo sát	47
2.2. Kết quả khảo sát	48
2.2.1. Khảo sát năng lực trí tuệ của HS trường DBĐHDT	48
2.2.2. Thực trạng tự học của HS các trường DBĐHDT	49
2.2.3. Thực trạng phát triển KNTH cho HS các trường DBĐHDT	54
2.2.4. Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển KNTH cho HS các trường DBĐHDT	73
Kết luận chương 2	75
Chương 3: BIỆN PHÁP PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG TỰ HỌC CHO HỌC SINH CÁC TRƯỜNG DỰ BỊ ĐẠI HỌC DÂN TỘC	76
3.1. Nguyên tắc đề xuất các biện pháp	76
3.1.1. Đảm bảo mục tiêu giáo dục	76
3.1.2. Đảm bảo phát huy tính chủ động, tích cực sáng tạo của người học	76
3.1.3. Đảm bảo tính đồng bộ hệ thống	76
3.1.4. Đảm bảo tính thực tiễn, khả thi và hiệu quả	76
3.2. Các biện pháp phát triển KNTH cho HS các Trường DBĐHDT	77
3.2.1. Nhóm biện pháp phát triển kỹ năng tự học thông qua dạy học	77

3.2.2. Nhóm biện pháp phát triển KNTH thông qua tổ chức giờ tự học	91
3.2.3. Nhóm biện pháp phát triển KNTH cho HS các trường DBĐHDT thông qua hoạt động trải nghiệm của HS	99
3.3. Mối quan hệ giữa các biện pháp	108
Kết luận chương 3	110
Chương 4: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	111
4.1. Mục đích thực nghiệm.....	111
4.2. Nguyên tắc thực nghiệm sư phạm.....	111
4.3. Đối tượng, thời gian, địa điểm tiến hành thực nghiệm	111
4.3.1. Thời gian, địa điểm thực nghiệm	111
4.3.2. Đối tượng thực nghiệm	111
4.4. Nội dung thực nghiệm.....	112
4.5. Tổ chức thực nghiệm.....	112
4.6. Tiến trình thực nghiệm.....	113
4.6.1. Giai đoạn chuẩn bị	113
4.6.2. Giai đoạn triển khai và xử lý kết quả thực nghiệm	114
4.6.3. Đánh giá kết quả thực nghiệm	114
4.7. Kết quả và đánh giá.....	116
4.7.1. Phân tích kết quả định lượng.....	116
4.7.2. Phân tích kết quả định tính.....	133
4.7.3. Đánh giá KN khai thác tài liệu từ Website hỗ trợ tự học dành cho HS... ..	137
Kết luận chương 4	140
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	141
1. Kết luận	141
2. Khuyến nghị	142
NHỮNG CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN ..	144
TÀI LIỆU THAM KHẢO	145
PHỤ LỤC	152

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Viết tắt	Viết đầy đủ
CNTT&TT	Công nghệ thông tin và truyền thông
CNH-HĐH	Công nghiệp hóa - hiện đại hóa
DBĐHDT	Dự bị đại học dân tộc
GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
GQVĐ	Giải quyết vấn đề
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
KN	Kỹ năng
KNTH	Kỹ năng tự học
KNHT	Kỹ năng học tập
KT-XH	Kinh tế - xã hội
NLTH	Năng lực tự học
PPDH	Phương pháp dạy học
PHVĐ	Phát hiện vấn đề
TH	Tự học
THPT	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Nhận thức của HS về vai trò của tự học	50
Bảng 2.2. Mục đích tự học của HS các trường DBĐH DT	51
Bảng 2.3. Tự đánh giá của HS về mức độ thực hiện phương pháp tự học	52
Bảng 2.4. Mức độ rèn luyện, phát triển KNTH của giáo viên và giáo viên đánh giá mức độ đáp ứng của các KNTH của học sinh	54
Bảng 2.5. Mức độ thực hiện các phương pháp dạy học tích cực để phát triển KNTH cho học sinh.....	55
Bảng 2.6. Thực trạng việc sử dụng các hình thức phát triển KNTH cho HS	56
Bảng 2.7. Kết quả điều tra HS tự đánh giá kỹ năng lập Kế hoạch tự học	59
Bảng 2.8. Học sinh tự đánh giá kỹ năng khai thác các tài liệu học tập	61
Bảng 2.9. Kết quả điều tra học sinh tự đánh giá kỹ năng học tập trên lớp	63
Bảng 2.10. Học sinh tự đánh giá kỹ năng làm việc nhóm	64
Bảng 2.11. Kết quả điều tra học sinh tự đánh giá kỹ năng giải quyết vấn đề.....	66
Bảng 2.12. Kết quả kỹ năng tự kiểm tra kết quả tự học của học sinh.....	68
Bảng 2.13. Giáo viên đánh giá mức độ đáp ứng của các KNTH của học sinh....	70
Bảng 2.14. Khó khăn của HS trong việc rèn luyện và phát triển KNTH.....	71
Bảng 2.15. Khó khăn của GV trong việc phát triển KNTH cho học sinh	72
Bảng 2.16. Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển KNTH cho HS	74
Bảng 4.1. Các tiêu chí đánh giá KN làm việc nhóm và KN giải quyết vấn đề của HS trong thực nghiệm.....	115
Bảng 4.2. Tổng hợp mức độ đạt được của KN làm việc nhóm (cá nhân tự đánh giá).....	118
Bảng 4.3. Tổng hợp mức độ đạt được của KN làm việc nhóm (nhóm đánh giá cá nhân)	119
Bảng 4.4. Tổng hợp mức độ đạt được của KN Giải quyết vấn đề.....	121
Bảng 4.5. Tổng hợp phân phối tần suất điểm môn Toán qua ba lần KT ở nhóm ĐC và TN	123

Bảng 4.6. Tần suất hội tụ tiến (f)- số HS đạt điểm Xi (%) trở lên ở 3 lần KT môn Toán.....	124
Bảng 4.7. Tổng hợp các tham số đặc trưng qua 3 lần KT môn Toán	126
Bảng 4.8. Kết quả kiểm định sự sai khác điểm trung bình cộng giữa các bài KT của nhóm ĐC và TN	127
Bảng 4.9. Kết quả kiểm định sự sai khác điểm trung bình cộng giữa các lần KT môn Toán của cùng nhóm ĐC/TN.....	127
Bảng 4.10. Tổng hợp phân phối tần suất điểm môn Văn qua ba lần KT ở nhóm ĐC và TN	128
Bảng 4.11. Tần suất hội tụ tiến (f)- số HS đạt điểm Xi (%) trở lên ở 3 lần KT môn Văn.....	130
Bảng 4.12. Tổng hợp các tham số đặc trưng qua 3 lần KT môn Văn.....	131
Bảng 4.13. Kết quả kiểm định sự sai khác điểm trung bình cộng giữa các bài KT môn Văn của nhóm ĐC và TN	132
Bảng 4.14. Kết quả kiểm định sự sai khác điểm trung bình cộng giữa các lần KT môn Văn của cùng nhóm ĐC/TN	133